

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1424/2020
02.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиље АА из ... коју заступа пуномоћник Драган Ивановић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа пуномоћник Слободан Марковић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8547/2018 од 11.09.2019. године у седници већа од 02.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8547/2018 од 11.09.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1939/2015 од 21.06.2018. године, ставом 1. изреке, одбијен је главно постављени тужбени захтев тужиље којим је тражила да се утврди да не производи правно дејство као апсолутно ништаво судско поравнање које је закључено између ВВ, као предлагача са једне стране и ГГ као противника предлагача са друге стране а које поравнање је закључено пред судијом Општинског суда у Пожаревцу у предмету Р 794/99 – 06, 17. децембра 1999. године, што би тужени био дужан да призна, као неоснован. Ставом 2. одбијен је главно постављени тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд утврди да не производи правно дејство као апсолутно ништав уговор о поклону који је закључен између ВВ као поклонодавца са једне стране и ББ као поклонопримца са друге стране, а који уговор је оверен код Петог општинског суда у Београду под Ов бр. .../... од 21. септембра 2002. године, а што би тужени био дужан да призна и трпи као неоснован. Ставом три изреке, одбијен је евентуално постављен тужбени захтев којим је тражено да суд утврди да је сада пок. ВВ, бивши из повредио нужни наследни део тужиље као унуке и законског наследника сада пок. ВВ закључењем уговора између ББ, као поклонопримца са једне стране и ВВ као поклонодавца са друге стране, а који уговор је оверен код Петог општинског суда у Београду под Ов бр. .../... од 29. септембра 2002. године, а чији предмет представља право својине на двособном стану број ..., који се налази на трећем спрату куће, кућни број ..., у улици .. у ..., површине 56,88 м2, и постојећи на кп бр. ... и

кп бр. ... КО ..., као и да суд утврди да тужиља има право сусвојине на $\frac{1}{4}$ идеалних делова двособног стана број ..., који се налази на трећем спрату куће, кућни број ..., у улици ... у ..., површине 56,88 м², по основу права на нужни наследни део, а што би тужени био дужан да призна и трпи као неоснован. Тужиља је ставом четири обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 268.150,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8547/2018 од 11.09.2019. године, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1939/2015 од 21.06.2018. године, а захтеви тужиље и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка су одбијени.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужиља је благовремено изјавила ревизију коју истом побија због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11...18/20) Врховни касациони суд је нашао да је тужиљина ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности, нити су у поступку пред другостепеним судом учињене повреде поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. и 237. ЗПП, јер је другостепени суд поступио у свему у складу са одредбом члана 396. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ДД и ВВ су у току брака добили два сина и то ГГ, оца овде тужиље и ББ, овде туженог. Решењем Опште болнице „...“ од 22.06.1977. године, др ДД и др ВВ радницима болнице на радним местима лекара специјалиста, дат је на коришћење двособан стан број ..., који се налази на ... спрату у улици блок број „...“ у ... на коме су стекли право коришћења по основу уговора о коришћењу стана од 24.06.1977. године а потом и уговора о коришћењу стана од 01.08.1977. године. Нешто касније они су дали писмену сагласност сину ГГ као члану породичног домаћинства и кориснику наведеног стана да може да закључи уговор о откупу тог стана, као купац на коме би они били суносиоци станарског права па је др ГГ стекао право својине на двособном стану број ..., који се налази на трећем спрату стамбене зграде број ..., у улици ... у ... на основу уговора о купопродаји – откупу стана на отплату који је закључен са ЗЦ у Пожаревцу а оверен код Општинског суда у Пожаревцу под II Ов .../... од 22.04.1992. године. ДД и ВВ, стекли су и право сусвојине на двособном стану број ..., површине 56,88 м², који се налази на трећем спрату куће, кућни број ..., у улици ... у ... на основу уговора о поклону који је закључен 27.12.1994. године између ГГ као поклонодавца и њих као поклонопримаца а који уговор је оверен код Другог општинског суда у Београду под II Ов .../.... Након тога су ДД и ВВ као поклонодавци закључили уговор о поклону са ГГ као поклонопримцем који је оверен код Другог општинског суда у Београду под Ов .../... 31.10.1996. године а који је за предмет имао исти стан у ул. ... у У предмету Општинског суда у Београду Р 794/99-06 17.12.1999. године, ВВ као предлагач и ГГ као противник предлагача су закључили поравнање које је за предмет имало наведени стан, а тим поравнањем ГГ је признао свом оцу ВВ право својине на наведеном стану, наводећи да је разлог за то

што је ВВ дао новац за откуп наведеног стана. Истог дана пред Општинским судом у Пожаревцу у предмету Р 795/9906 између ВВ као примаоца издржавања и његовог сина ГГ као даваоца издржавања закључен је уговор о доживотном издржавању којим се давалац издржавања ГГ као син обавезао да ће оца доживотно издржавати и у ту сврху му обезбедити становање, храну, одећу и обућу, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давање за свакодневне уобичајене потребе, те да ће га после смрти кремирати у ... и урну положити на гробљу у Пожаревцу где се налази и урна његове супруге, а као накнаду за издржавање прималац издржавања оставља у својину после своје смрти наведени стан даваоцу издржавања, а који је био и предмет поменутог поравнања, односно двособан стан површине 56,88 м², који се налази на трећем спрату куће, кућни број ..., у улици ... у Отац тужиље ГГ је преминуо 21.08.2001. године, а решењем Општинског суда у Пожаревцу О 891/2001 од 28.09.2001. године расправљена је његова заоставштина те је на основу закона за јединог наследника оглашена овде тужиља као ћерка оставиоца на заоставштини која представља право својине на двособном стану који се налази у улици .. број ... у Допунским решењем истог суда од 05.03.2002. године, расправљена је накнадно пронађена имовина сада пок. ГГ, те је за јединог законског наследника оглашена овде тужиља на заоставштини коју, између осталог, представља и спорни двособан стан број 16, који се налази у улици ... број ..., у ..., површине 56,88 м². Тужиља је у време очеве смрти имала шест година, а њен деда ВВ је након смрти њеног оца одлучио да живи у стану у улици... број ..., у ... и тај стан је користио све до смрти. Сада она искључиво користи и стан у улици ... број ... у ... као и стан у ... у улици ... број Између ВВ као поклонодавца и туженог као поклонопримца закључен је уговор о поклону и исти оверен код Петог општинског суда у Београду под Ов бр. .../... од 21.09.2002. године, а за предмет поклона је имао стан број ..., у улици ... у ... површине 56,88 м².

У предмету Првог основног суда у Београду П 11664/2014 по тужби овде туженог донета је пресуда 12.09.2012. године којом је утврђено да је тужилац ББ, искључиви власник двособног стана број ..., површине 56,88 м², који се налази у улици ... у ..., а одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се изврши брисање уписа права својине тужене АА на наведеном стану док је одбијен противтужбени захтев на коме је тражено да се поништи поравнање које је закључено између ВВ и ГГ пред Општинским судом у Пожаревцу у предмету П 794/99, 17.12.1999. године. По жалби пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2297/2014 од 04.06.2014. године, одбачена је жалба тужене која је изјављена против другог става наведене пресуде, а одбијена као неоснована жалба и потврђена пресуда у ставу трећем, док је наведена пресуда укинута у ставу првом и четвртном (трошкови спора) и у том делу предмет је уступљен Првом основном суду на поновно суђење. У том поступку је поднета противтужба 24.02.2015. године али је иста раздужена из наведеног списка и заведена као посебан предмет, након чега се Први основни суд у Београду огласио стварно ненадлежним и предмет доставио Вишем суду у Београду да би се тај поступак од стране Вишег суда у Београду окончао пресудом П 1939/2015 од 21. јуна 2018. године, а која је, након одлуке Апелационог суда о жалби и предмет овог поступка, с тим што је првобитни поступак по тужби овде туженог прекинут решењем Првог основног суда у Београду П 11664/2014 до окончања поступка по овој парници.

Предмет решавања у овом поступку је захтев тужене да се утврди да је поравнање које је закључено између сада пок. ВВ и ГГ, а које је за предмет имало стан у улици ... у ..., апсолутно ништаво као и да је уговор о поклону који је закључен

између истих лица такође апсолутно ништав. Тужилја сматра да је пораванање ништаво због тога што је пок. ГГ, био искључиви власник стана у ул. ... у ..., али због његовог здравственог стања – склоност ка алкохолу, постојала је бојазан његових родитеља да ће он имовину коју поседује отуђити, па управо да би се то спречило закључено је предметно поравнање. Тим поравнањем се дакле, није хтело да ВВ постане власник предметног стана, него управо да се пок. ГГ, онемогући да са њим располаже, те због тога не постоји кауза (основ за закључење наведеног поравнања) што повлачи његову ништавост, а самим тим и уговор о поклону као последица наведеног поравнања је ништав. Током поступка тужилја АА је истакла и захтев да се утврди да је наведеним уговором о поклону повређен њен нужни наследни део. У односу на постављене захтеве нижестепени судови су одлучили на начин како је то наведено сматрајући да поравнање и уговор о поклону нису апсолутно ништави а што се тиче захтева за утврђење повреде нужно дела због протекла законског рока у коме се такав захтев могао поставити и тај захтев је одбијен.

Код чињенице да је ВВ преминуо 12.01.2006. године, да је евентуални захтев за утврђење повреде нужно дела истакнут 23.02.2015. године, те да је рок за враћање поклона због повреде нужног наследног дела три године од оставиочеве смрти, правилно су нашли нижестепени судови да је евентуални тужбени захтев неоснован, због протекла рока у коме се исти могао истаћи. У том делу и ревизија не наводи супротне разлоге.

Када се ради о захтевима за утврђење ништавости поравнања и уговора о поклону, поред истицања недостатка каузе као материјалноправног разлога за ништавост, тужилја током поступка а и у ревизији сматра да је поравнање ништаво и због тога што приликом његовог закључења није презентирао доказ о својини на предметном стану, а такође и да је то поравнање закључено са намером да се изигра наследно право тужилје у односу на предметни стан, што је такође основ ништавости. Правилно су закључили нижестепени судови да чињеница да у предмету закључења поравнања између сада пок. ВВ и ГГ није постојао доказ о праву својине на предметном стану, није разлог за ништавост поравнања, тим више што странкама и није спорно да је у моменту закључења поравнања сада пок. ГГ био власник спорног стана. Што се тиче побуде за закључење поравнања односно намере сада пок. ВВ да закључењем поравнања онемогући тужену у остваривању њених наследних права, одредбом члана 53. став 1. ЗОО, је прописано да побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност при чему је неспорно да је поравнање уговор између учесника. Ако би се прихватила теза ревизије да је поравнање у конкретном случају добродин правни посао, с обзиром да са супротне стране нема никаква обавеза, онда би уговор без накнаде био ништав, без обзира да ли је другом уговарачу била позната недопуштена побуда са стране првог уговорача односно сада пок. ВВ. Међутим, чињеница да је истог дана када је закључено поравнање закључен и уговор о доживотном издржавању по коме би стан након смрти ВВ припао управо оцу овде тужене несумњиво доказује да се не могу придати ставови ревизије о постојању недопуштене побуде у напред наведеном смислу. Дакле, циљ тог уговора је управо био да ГГ постане власник наведеног стана, након смрти ВВ као примаоца издржавања.

Кауза је непосредни разлог за утврђење обавезе. Примењено на конкретан случај поставља се питање зашто су ВВ и ГГ закључили предметно поравнање, односно са аспекта ревизије да ли су они то урадили само са намером да се ГГ, због

свог здравственог стања спречи да имовину коју поседује отуђи. У прилог тог става ревизија указује на вишеструко међусобно располагање предметним станом између истих уговорача уговорима о поклону. У предлогу за покушај поравнања који је Општинском суду у Пожаревцу поднео ВВ 14.12.1999. године, стоји да је он дао противнику предлагача - ГГ средства којим је купио спорни стан, те да због тога они и закључују наведено поравнање. Дакле, ако би се прихватила та теза онда је кауза спорног правног посла – поравнања управо у регулисању имовинскоправних односа између уговорача. По мишљењу ревизије та кауза је нетачна, па због тога се ради о правном послу који нема основ, те је исти по члану 52. ЗОО ништав. Међутим, одредбом члана 51. ЗОО, је прописано да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ и да се по ставу 3. истог члана претпоставља да обавеза има основ иако он посебно није изражен. Основ је по ставу 2. недопуштен ако је противан уставном уређењу, начелима друштвеног уређења, природним прописима и моралу. Чак и ако би се прихватио став ревизије о мотиву за закључење наведеног уговора – спречавању ГГ да распрода имовину, по мишљењу овог суда и такав правни посао би садржао каузу која не би била противна природним прописима односно недопуштена. У прилог тог става иде и поменута чињеница да су уговорачи истог дана закључили уговор о доживотном издржавању по коме наведени став треба да касније припадне ГГ по основу издржавња. То што је ГГ, као давалац издржавања преминуо пре примаоца издржавања и због чега је по члану 204. став 2. Закона о наслеђивању („Сл. гласник РС“, бр.46/95) уговор раскинут, није околност које су странке могле да предвиде у моменту закључења правног посла. Све напред наведено доказује да је у конкретном случају правилно применио материјално право другостепени суд када је потврдио првостепену пресуду нашавши да нема законских разлога за ништавост предметног поравнања. Како је тим поравнањем ВВ постао власник спорног стана он је могао касније уговором о поклону да истим и располаже, те нема разлога ни за ништавост уговора о поклону у смислу члана 47. ЗОО. Нижестепени судови су правилно закључили да је при закључењу поравнања суд испоштовао правила поступка прописана одредбама члана 321. до 324. ЗПП, који је важио у време закључења поравнања („Сл. лист СФРЈ“, бр.4/77... „Сл. лист СРЈ“, 15/98), те ревизија неосновано побија напред изнето и са формалних разлога.

Све напред наведено су разлози због којих је ревизија одбијена као неоснована на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић